

ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Απόρθιτο φρούριο... στο λιβάδι

Με ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο, περιβάλλεται από έναν επιμελώς διαμορφωμένο κήπο που θυμίζει... ακαλλιέργητο λιβάδι. Είναι ένα από τα ελάχιστα δημόσια χρήσης κτίρια που κατασκευάστηκαν τα τελευταία χρόνια. Ανήκει στην Τράπεζα της Ελλάδος και βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη, όπου όλως τυχαίως υπάρχει και το αρχαιότερο κτίριο του ιδιαίτερου αυτού πιστωτικού ιδρύματος, το οποίο είναι αρμόδιο για την ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική στη χώρα μας, αλλά ανήκει σε ιδιώτες και η διοίκησή του έχει υποβάλει αίτημα να εξαιρεθεί από την καταβολή ΕΝΦΙΑ!

Της Χαράς Τζαναβάρα

Mισοάνοιξε για πρώτη φορά τις πύλες του για μετρημένους στα δάχτυλα επισκέπτες τον περασμένο μήνα, στο πλαίσιο της ξενάγησης «Open House», και έτσι διέρρευσαν πολύτιμες αρχιτεκτονικές πληροφορίες για το πιο απόρθιτο κτίριο της Θεσσαλονίκης. Είναι γνωστό ως Θησαυροφυλακό, αφού είναι τράπεζα όλων των πραπεζών στην πόλη. Γ' αυτούν το λόγο σχεδιάστηκε με όλες τις προδιαγραφές ασφαλείας και μόνη σύνδεσή του με τηνύδια περιοχή είναι την κεντρική είσοδο.

Ανήκει στην Τράπεζα της Ελλάδος, που ιδρύθηκε το 1927 με βάση τη συνθήκη της Γενεύης, και από τον Ιανουάριο του 2001 συμμετέχει στο σύστημα των Κεντρικών Τραπεζών της Ε.Ε. Είναι ανώνυμη εταιρεία στην οποία το Δημόσιο δεν επιτρέπεται να διαθέτει πάνω από το 35% των μετοχών της, αλλά είναι υπεύθυνη για τη χάραξη της νομιματικής πολιτικής της ευρωζώνης στη χώρα μας. Αυτόν τον ιδιαίτερο ρόλο επικαλείται ο σημερινός διοικητής της Γάννης Στουρνάρας και ζητά από το οικονομικό επιπλέοντο να εξαιρεθεί η τράπεζα από την καταβολή του ΕΝΦΙΑ, τον οποίο ο ίδιος ως υπουργός Οικονομικών έχει θεσμοθετήσει!

Λόγω του ιδιαίτερου ρόλου της στο τραπεζικό σύστημα στεγάζεται από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της σε ένα δίκτυο εμβληματικών κτιρίων, που βρίσκονται στο κέντρο της Αθήνας και άλλες τηγανέλιες της χώρας. Εχει ενδιαφέρονταί το πρώτο κτίριο της κατασκευάστηκε το 1933 στη Θεσσαλονίκη, πέντε χρόνια πριν κατασκευαστείτο κεντρικό συγκρότημα στην οδό Πανεπιστημίου, στην Αθήνα.

Το ιστορικό μέγαρο της τράπεζας στη Θεσσαλονίκη βρίσκεται στην πλατεία Ελευθερίας, σε επίκαιρο σημείο του παράκτιου μετώπου. Ενα μεγάλο μέρος της πλατείας προέκυψε το 1870 με μπάζωμα της θάλασσας! Τα λαμπτήρα της κτίρια καταστράφηκαν στη μεγάλη πυρκαϊά του 1917 και η ευρύτερη περιοχή αναδιαμορφώθηκε με βάση τα σχέδια του Γάλλου πολεοδόμου του E. Herbrard τον οποίο είχε επιστρατεύει ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Το 1925 οργανώθηκε αρχιτεκτονικό διαγωνισμός για το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας στον οποίο υποβλήθηκαν 29 μελέτες. Επιλέχθηκε η πρόταση του Αριστομένη Βάλβη, ο οποίο στη συνέχεια τροποποιήθηκε λόγω της ίδρυσης της Τράπεζας της Ελλάδος, με την οποία ως σήμερα συνυπάρχουν στο κτίριο. Πρόκειται για μημειακή κατασκευή του Μεσοπολέμου, με κεντρική είσοδο στην οδό Σταυρού και δευτερεύουσα στη Μητροπόλεως. Διαθέτει εντυπωτικό τρούλο και υποδειγματική διάταξη χώρων, που απελευθερώθηκαν με την κατασκευή του νέου κτιρίου, ανακαί-

Το ξεχωριστό στοιχείο του κτιρίου είναι η διάτρητη υπερκατασκευή που καλύπτει την οροφή και στη μία άκρη γίνεται κατακρυφή για να «φυτευθεί» στο έδαφος. Κάτω, το φυσικό φως περνά χωρίς... face control στο εσωτερικό του Θησαυροφυλακίου

στηκαν και άνοιξαν τις πύλες τους στο κοινό φιλοξενώντας επιλεγμένες εκδηλώσεις. Στην κατασκευή του εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά στη χώρα μας οι τεχνολογίες εξελίξεις της στατικής, ενώ κατά την εκσκαφή των θεμελίων εντοπίστηκε μέρος της παλιάς οχύρωσης του λιμανίου της Θεσσαλονίκης.

Οι αισάνωμενες ανάγκες της τράπεζας οδήγησαν στην κατασκευή νέου κτιρίου, που δεν είναι μόνο το νέοτερο αλλά και το μοναδικό που βρίσκεται εκτός κέντρου. Επιλέχθηκε ένα ικανότερο χωρίς απόστρατης πολλές ιδιαιτερότητες τις οποίες αντιμετώπισαν μέσα από την αρμονική συνύπαρξη του εδαφούς, της φύσης και του φωτός, σχεδιάζοντας ένα κτίριο που είναι αλλά δεν θυμίζει φρούριο.

Το κτιριακό συγκρότημα των 6.000 τετραγωνικών, λόγω της ειδικής χρήσης του, παίζει... κρυφό με τον περιβάλλοντα χώρο αλλά και τον ίδιο τον εαυτό του! Παρ' όλο που βρίσκεται επί της παλιάς οδού Θεσσαλονίκης-Θέρμης στη συμβολή της με την Κρανιδώπη, για προφανές λόγους δημιουργήθηκε ένας δεύτερος εσωτερικός δρόμος και το κτίριο ποτεβετήθηκε στο βάθος του οικοπέδου. Με αυτή τη διάσπαση μειώνεται η αισθητή του όγκου του κτιρίου και,

με τη βοήθεια της φυσικής κλίσης του εδαφούς, εξασφαλίζεται η απρόσκοπη θέα προς τον Θερμαϊκό. Το κύρος και η αυστηρότητα του συγκροτήματος ενισχύονται με τη χρήση «ψυμνού» σκυρόδεματος, φυσικής πέτρας και τιτανιούχου φυεδάργυρου για το εξωτερικό κέλυφος.

Η κατασκευή αναπτύσσεται σε δύο ενότητες. Η ελεύθερη ζώνη μπροστά από το κεντρικό κτίριο λειτουργεί σαν αστιδιά προστασίας και ακολουθεί χώρος στάθμευσης, που σε μεγάλο μέρος του είναι βυθισμένος στο έδαφος. Γύρω από το βασικό συγκρότημα, που αποτελεί άριστο για επισκέπτες, οργανώνεται μια εσωτερική πλατεία που καλύπτεται από διάτρητη υπερκατασκευή, η οποία διατρέχει όλο το κτίριο και κατά τόπους δίνει την αισθητή στον εργαζόμενο ότι δραπετεύει από αυτό. Στη μία άκρη του συγκροτήματος το «παιχνίδι» αλλάζει ύφος και η ιδιαίτερη κατασκευή γίνεται κατακρυφό στοιχείο και βιβλιζεται στο έδαφος. Με αυτό το αρχιτεκτονικό τρικό που δημιουργεί θέλλωση να μεταφέρουν τον περιβάλλοντα χώρο και κυρίως το φυσικό φως στο εσωτερικό μιας κατασκευής με παράθυρα ερμηνεύσαται για λόγους ασφαλείας. Τη νύχτα οι όροι αντιστρέφονται και χάρη στον τεχνητό φωτισμό το κτίριο μοιάζει να διαχέεται στον αδόμητο χώρο που το περιβάλλει.

Γύρω από αυτή την ιδιομορφή εσωτερική πλατεία διατάσσονται τα γραφεία και οι γωνίες για την εξυπηρέτηση των περίπου 100 εργαζομένων, ενώ το μεγαλύτερο μέρος διατίθεται για την αποθήκευση, καταμέτρηση και συσκευασία χαρτονομισμάτων.

* h.tzanavara@efsyn.gr

1

Φυτεμένο δώμα

Το ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής κτίριο έχει και... πέμπτη όψη! Πέρα από τις τέσσερις εξωτερικές πλευρές του, διαθέτει φυτεμένο δώμα. Σε επιφάνεια 2.000 τετραγωνικών φυτεύονται χαμηλά φυτά που ενισχύουν τη θερμική θωράκιση των εσωτερικών χώρων όλες τις εποχές του χρόνου.

2

Επιμελώς ακαλλιέργητο

Η κεντρική ίδια της διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου περιγράφει την εικόνα τής χρονίας ακαλλιέργητης γης. Είναι ποι κοντά στην έννοια του κήπου και δινεί την αιθήση σενός τόπου χωρίς απαγόρευσις. Είναι ένα είδος απάντησης στους αυστηρούς κανόνες ασφαλείας που αφορούν το ίδιο το κτίριο.

3

Οι τρεις ενότητες

Ο κήπος χωρίζεται σε τρεις θεματικές ενότητες. Στη βορειοανατολική πλευρά είναι το «παρθήνο του δάσους», συνέχιζε προς τη νότια και δημιουργεί την «βραχώσπη πλαγιά», ενώ τα «βραχώσπη έδαφοι» διαμορφώνονται ανάμεσα στο φυλακιό της εισόδου και το κεντρικό κτίριο.

Το τεχνητό φως ακολουθεί τους δικούς του κανόνες